

Łódź, dnia 5 czerwca 2013 r.

Do
Trybunału Konstytucyjnego
ul. Jana Christiana Szucha 12a
00-918 Warszawa

skarżący:

R   J
zam. ul.

reprezentowany przez
adwokata Magdalenę Matusiak-Frącczak
Indywidualna Kancelaria Adwokacka
ul. Piotrkowska 232 lok. 42B
90-360 Łódź
Izba Adwokacka w Łodzi
numer wpisu: 738

sygn. akt Ts 176/12

Uzupełnienie braków formalnych

W związku z zarządzeniem Trybunału z dnia 22 maja 2013 r., doręczonym pełnomocnikowi skarżącego w dniu 29 maja 2013 r. składałam odpis i cztery kopie żądanej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia   lutego 2011 r.

Na podstawie art. 65 ust. 1, 2 i 4, art. 67 ust. 1 i 2 w zw. z art. 2, 32 ust. 1 i 2 oraz art. 85 ust. 1 Konstytucji skarżącemu przysługuje prawo podmiotowe do swobodnego wyboru wykonywanej pracy oraz związane z nim prawo do dostępu do ubezpieczenia społecznego na równych i niedyskryminujących ze względu na wiek, płeć czy wykonywany zawód zasadach, budujących zaufanie do państwa jako demokratycznego państwa prawa, w którym obywatel realizujący jeden ze swoich podstawowych obowiązków – obowiązek obrony Ojczyzny – nie będzie stawiany w gorszej sytuacji od obywatela, który tego obowiązku nie realizuje. Innymi

słowy, zdaniem skarżącego naruszone są takie jego prawa podmiotowe, jak: prawo do swobodnego wyboru wykonywanej pracy, w tym prawo do minimalnego wynagrodzenia i związanej z nim możliwości opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, wpływającej na wysokość świadczeń emerytalnych (art. 65 ust. 1, 2 i 4 Konstytucji w zw. z art. 2, 32 ust. 1 i 2 oraz art. 85 ust. 1 Konstytucji), prawo do równego dostępu do ubezpieczenia społecznego i wynikających z niego świadczeń oraz ich wysokości (art. 67 ust. 1 i 2 w zw. z art. 2, 32 ust. 1 i 2 oraz art. 85 ust. 1 Konstytucji), prawo do równego traktowania przez władze publiczne (art. 32 ust. 1 Konstytucji), prawo do niedyskryminacji ze względu na wiek, płeć oraz wykonywany zawód (art. 32 ust. 2 Konstytucji), prawo do sprawiedliwości społecznej, w świetle którego osoby realizujące obowiązek obrony Ojczyzny nie będą z tego powodu traktowane gorzej niż inni obywatele niewykonyjący tego obowiązku (art. 2, 32 ust. 1 i art. 85 ust. 1 Konstytucji). Kwestionowane przepisy, to jest art. 174 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 w zw. z art. 15, art. 16, art. 17 ust. 1 i 3 i art. 18 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz. U. 1998 Nr 162, poz. 1118, ze zm. naruszają tak ukształtowane prawa podmiotowe skarżącego w sposób opisany poniżej:

- a) art. 65 ust. 1, 2 i 4 Konstytucji w zw. z art. 2, 32 ust. 1 i 2 oraz art. 85 ust. 1 Konstytucji - państwo polskie najpierw ograniczyło prawo podmiotowe skarżącego do swobodnego wyboru zatrudnienia (oraz związane z nim prawo do wynagrodzenia oraz opłacania składek na ubezpieczenia społeczne) poprzez obowiązek podjęcia dwuletniej zasadniczej służby wojskowej, w tym czasie na gruncie obowiązujących przepisów państwo nie opłacało za skarżącego składek na ubezpieczenia społeczne. Następnie od dnia 1 stycznia 1999 r. państwo polskie zmieniło system emerytalny na system składkowy i od tego czasu za poborowych rozpoczęło opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne oraz traktuje ten okres w pełni jako okres składkowy, to jest w zakresie stażu emerytalnego i nabycia prawa do emerytury oraz w zakresie wysokości świadczenia. W przypadku osób odbywających służbę wojskową przed dniem 1 stycznia 1999 r. okres odbywania służby wojskowej jest na skutek braku odpowiednich regulacji traktowany jako okres składkowy z punktu widzenia prawa do emerytury i stażu emerytalnego, natomiast jako okres nieskładkowy z punktu widzenia wysokości świadczenia, co państwo opiera na tym, że składki nie były opłacane, a powyższe skutkuje obniżeniem kapitału początkowego, a w konsekwencji niższym świadczeniem. Tym samym państwo przerzuca ciężar ekonomiczny zmiany systemu emerytalnego na osoby, w przypadku których samo

wyłączyło możliwość opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i na te osoby państwo przerzuca negatywne skutki ograniczenia ich prawa do swobodnego wyboru pracy, otrzymywania przynajmniej minimalnego wynagrodzenia oraz opłacania związanych z tym składek na ubezpieczenia społeczne;

- b) art. 67 ust. 1 i 2 w zw. z art. 2, 32 ust. 1 i 2 oraz art. 85 ust. 1 Konstytucji – państwo ograniczyło prawo do równego dostępu do ubezpieczenia społecznego oraz wynikających z niego świadczeń i ich wysokości w ten sposób, że w czasie kiedy inne osoby pracowały, zarabiały i odprowadzały składki na ubezpieczenia społeczne, skarżący przez okres dwóch lat odbywania zasadniczej służby wojskowej był tej możliwości pozbawiony, nie mógł opłacać składek, państwo nie opłacało również składek za skarżącego, a obecnie z faktu niepłacenia tych składek wyciąga w stosunku do skarżącego negatywne konsekwencje w postaci niższego kapitału początkowego oraz niższego świadczenia emerytalnego, niż przysługiwałyby mu w przypadku, gdyby przez te dwa lata pracował i do wyliczeń uwzględniane byłoby przynajmniej minimalne wynagrodzenie za pracę, w miejsce wynagrodzenia zerowego, jak jest obecnie;
- c) art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji - prawo do równego traktowania przez władze publiczne oraz prawo do niedyskryminacji ze względu na wiek, płeć oraz wykonywany zawód są naruszone w ten sposób, że z powodu odbywania służby wojskowej w okresie przed dniem 1 stycznia 1999 r. skarżący jest z punktu widzenia wysokości kapitału początkowego oraz świadczenia emerytalnego traktowany gorzej niż:
- I. osoby odbywające zasadniczą służbę wojskową po dniu 31 grudnia 1998 r., w przypadku których państwo – w związku ze zmianą systemu emerytalnego na kapitałowy – rozpoczęło opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, co stanowi pośrednią dyskryminację ze względu na wiek, logicznym jest bowiem, że osoby odbywające zasadniczą służbę wojskową przed dniem 1 stycznia 1999 r. będą co do zasady starsze niż osoby odbywające tę służbę po dniu 31 grudnia 1998 r. Tym samym podmioty charakteryzujące się tą samą cechą – odbywanie zasadniczej służby wojskowej i podleganie powszechnemu systemowi emerytalnemu – są traktowane odmiennie w zależności od tego, kiedy ta służba była odbywana;
  - II. rolnicy, którzy odbywali służbę wojskową przed dniem 1 stycznia 1999 r. i za których państwo również nie odprowadzało składek na ubezpieczenia społeczne. Na skutek wyroków Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 12 lutego 2008 r., sygn. akt SK 82/2006 oraz z dnia 13 grudnia 2007 r., sygn. akt SK 37/2006, OTK ZU

2007/11A poz. 157 lata zasadniczej służby wojskowej odbywanej przez rolników są traktowane w pełni jako lata składkowe, to jest wpływają na prawo do emerytury, staż emerytalny oraz wysokość świadczenia (dyskryminacja ze względu na wykonywany zawód). Tym samym podmioty charakteryzujące się tą samą cechą – odbywanie służby wojskowej przed dniem 1 stycznia 1999 r. i nieopłacanie za ten okres przez państwo składek na ubezpieczenie społeczne – są traktowane odmiennie;

- III.** duchowni, którzy w okresie przed dniem 1 stycznia 1999 r. przebywali na misjach w związku z czym byli zwolnieni z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. W ich przypadku do obliczeń wysokości emerytury nie jest przyjmowane wynagrodzenie zerowe, a wynagrodzenie z okresu poprzedzającego wyjazd na misję – art. 20-22 ustawy z dnia 17 maja 1979 r. o ubezpieczeniach społecznych duchownych, Dz. U. 1989 Nr 29 poz. 56 (dyskryminacja ze względu na wykonywany zawód). Tym samym podmioty charakteryzujące się tą samą cechą, jaką jest zwolnienie pewnych okresów z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., są traktowane odmiennie, to jest duchowni są traktowani w pełni tak, jakby składki zostały opłacone, natomiast skarżący odbywający w tym okresie służbę wojskową z punktu widzenia stażu emerytalnego jest traktowany, jakby składka była opłacona, zaś z punktu widzenia wysokości świadczenia – jakby składka nie została opłacona;
- IV.** inni pracownicy, dla których na mocy art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS przyjmowane jest do wyliczeń kapitału początkowego wynagrodzenie równe minimalnemu wynagrodzeniu za pracę, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek, a w przypadku osób zatrudnionych przed dniem 1 stycznia 1999 r. nie ma znaczenia fakt nieopłacania przez pracodawcę składek na ubezpieczenia społeczne. Tym samym mamy do czynienia z różnym traktowaniem grup charakteryzujących się tą samą cechą, to jest osób odbywających służbę wojskową przed dniem 1 stycznia 1999 r., za których państwo nie opłacało składek oraz pracowników, za których pracodawcy przed dniem 1 stycznia 1999 r. pracodawca nie opłacał składek;
- V.** kobiety, jako że jakkolwiek do odbycia służby wojskowej był zobligowany każdy obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, to jednak zwyczajowo nie powoływano do wojska kobiet. W czasie kiedy skarżący, jak i inni poborowi, głównie mężczyźni, był pozbawiony możliwości swobodnego wyboru miejsca pracy, możliwości

zarobkowania i odprowadzania związanych z tym składek na ubezpieczenie społeczne – kobiety mogły podejmować pracę, otrzymywać wynagrodzenie i opłacać z tego tytułu składki na ubezpieczenie społeczne, co aktualnie skutkuje odpowiednio wyższym kapitałem początkowym oraz wyższym świadczeniem emerytalnym (pośrednia dyskryminacja ze względu na płeć);

- d) art. 2, 32 ust. 1 i art. 85 ust. 1 Konstytucji - prawo do sprawiedliwości społecznej jest naruszone w ten sposób, że obciążanie przez państwo obywateli skutkami zmiany systemu emerytalnego retroaktywnie nie budzi zaufania do Rzeczypospolitej Polskiej jako do demokratycznego państwa prawa. Skarżący był pozbawiony swobody wyboru pracy, możliwości zarabiania i opłacania składek na ubezpieczenie społeczne nie z własnej winy. Nie był pozbawiony tej możliwości przykładowo z tego powodu, że popełnił czyn zabroniony i był w związku z tym pozbawiony wolności. Wykonywanie przez obywatela podstawowego konstytucyjnego obowiązku, jakim jest obowiązek obrony Ojczyzny, nie może być podstawą do ponoszenia negatywnych konsekwencji chociażby w zakresie zabezpieczenia społecznego, w tym wysokości wynikających z niego świadczeń. Przeciwnie – powinien być ewentualnie podstawą do gratyfikacji. Jakie zaufanie ma mieć obywatel do państwa w sytuacji, kiedy to państwo zmusza go do odbycia zasadniczej służby wojskowej, nie opłaca za niego składek, a po wielu latach zmienia system emerytalny i obniża mu kapitał początkowy i należne świadczenie emerytalne, ponieważ składki nie były przez to państwo opłacane, podczas gdy w przypadku innych kategorii podmiotów – jak rolnicy – przyjmuje przeciwstawne założenia? Takie działanie państwa przeczy elementarnym zasadom idei sprawiedliwości społecznej. Czy uzasadnione jest karanie poprzez gorsze traktowanie w zakresie wysokości świadczeń emerytalnych osób, które realizowały podstawowy konstytucyjny obowiązek obywatelski – obronę Ojczyzny? Skoro to państwo ograniczało prawo osób realizujących obowiązek obrony Ojczyzny do swobodnego wyboru zatrudnienia i otrzymania co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz opłacenia związanych z tym składek na ubezpieczenie społeczne, to państwo nie powinno z tego tytułu przewidywać dla takich osób negatywnych skutków w zakresie ich prawa do emerytury i obliczania jej wysokości, a raczej państwo powinno podjąć wszelkie działania, aby negatywne skutki ograniczenia możliwości wyboru pracy i otrzymywania wynagrodzenia zostały zniwelowane.

Przyjęcie do wyliczeń kapitału początkowego, który służy do obliczania wysokości emerytury, chociażby kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę w miejsce wynagrodzenia

zerowego skutkowałyby podwyższeniem kapitału początkowego skarżącego o kwotę zł oraz podwyższeniem należnego skarżącemu świadczenia emerytalnego.

Na koniec należy zauważyć, że takie potraktowanie okresu składkowego skutkuje tym, że jest on jednocześnie traktowany jak okres składkowy, jak i okres nieskładkowy. Okres służby wojskowej przypadający przed dniem 1 stycznia 1999 r. jest traktowany jako okres w pełni składkowy w zakresie, w jakim jest uwzględniany przy obliczaniu długości stażu ubezpieczeniowego i ustalaniu prawa do emerytury. Jako okres nieskładkowy natomiast jest on traktowany w zakresie obliczania wysokości kapitału początkowego i przyszłego świadczenia. Powyższe jest sprzeczne z zasadą dobrej legislacji, zgodnie z którą dane pojęcie na gruncie tej samej ustawy powinno mieć tylko jedno znaczenie. Dany okres ubezpieczeniowy może być albo okresem składkowym, albo okresem nieskładkowym, *tertium non datur*. Nie ma w ustawie takiego pojęcia, jak okres składkowo-nieskładkowy, a takim traktowaniem okresu służby wojskowej przed dniem 1 stycznia 1999 r. skutkują kwestionowane przepisy.

adwokat
Magdalena Matysiak-Frącczak

W załączeniu:

1. odpis decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia   lutego 2011 r. oraz cztery kopie tej decyzji;
2. cztery odpisy niniejszego pisma.